

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Szepesi Dóra ügyvéd által képviselt felperesnek az Andrea Hajasova ügyvezető által képviselt I.r., és a személyesen eljáró II.r. alperesek ellen munkaviszony megszüntetése jogellenességének megállapítása és egyéb igények iránt a Miskolci Munkaügyi Bíróságnál 6.M.1171/2006. szám alatt megindított és másodfokon a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 1.Mf.20.651/2008/7. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2010. január 6. napján megtartott tárgyaláson meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 1.Mf.20.651/2008/7. számú ítéletének felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részét nem érinti, azt a rendelkezést, amellyel az elsőfokú bíróság ítéletének a II.r. alperessel szemben a pert megszüntető rendelkezését helybenhagyta, hatályában fenntartja. Egyebekben - a munkaügyi bíróság ítéletének érintett részére is kiterjedően - hatályon kívül helyezi, és a munkaügyi bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

A részítélettel elbírált kérelmek tekintetében a költségüket a felek maguk viselik.

A hatályon kívül helyezett rendelkezések körében a felperes felülvizsgálati eljárási költségét 10.000 (tízezer) forintban, a felülvizsgálati eljárás illetékét 41.040 (negyvenegyezer-negyven) forintban állapítja meg.

I n d o k o l á s :

A Miskolci Munkaügyi Bíróság 6.M.1171/2006/25. számú ítéletével megállapította, hogy az I.r. alperes jogellenesen szüntette meg a felperes munkaviszonyát 2005. május 31-ével, a felperes munkaviszonya az I.r. alperesnél az ítélet jogerőre emelkedése napján szűnik meg. Kötelezte a bíróság az I.r. alperest, hogy fizessen meg a felperesnek bruttó 310.325 forintot és 46.000 forint perköltséget, míg a felperes jogi képviselője részére 250.000 forint perköltséget. Ezt meghaladóan a bíróság a felperes keresetét elutasította, míg a II.r. alperes vonatkozásában a pert megszüntette.

A munkaügyi bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes munkaerő-kölcsönzés céljából 2004. október 26-ától kötött munkaszerződést az I.r. alperessel. A szerződésben 305 Ft/óra munkabérben, heti 40 órás munkavégzésben, 3 műszakos munkarendben állapodtak meg. 2005. április 1-jén az I.r. alperes és a felperes a munkaszerződést módosították, abban 57.000 forint havi bért kötöttek ki 2 havi munkaidőkeret mellett. A felperes 2004. novemberében túlóra díjazásban részesült, a továbbiakban azonban ilyen jogcímen munkabért nem kapott. A bérjegyzékek a megállapodásban szereplő béreket tartalmazták, azonban a felperes

ténylegesen sz. koronában kapta meg a bérét, amelyet az I.r. alperes a felperes sz.-i bankszámlájára utalt. A felperes foglalkoztatása ideje alatt túlórákat teljesített, melyet az I.r. alperes részére nem fizetett meg, sem délutáni, sem éjszaki műszakpótlékot részére nem utalt.

A felperes 2005. május 2-ától keresőképtelen betegállományba került, passzív táppénzét az I.r. alperes 2005. augusztus 31-éig folyósította. Az I.r. alperes 2005. június 13-án a munkaviszony megszűnésekor kiadandó iratokat küldte meg a felperes részére, az iratokban a munkaviszonyt 2005. május 31-éig igazolta, az átlagkeresetet 57.000 Ft/hóban jelölte meg, a munkaviszony megszüntetésének módjaként közös megegyezést tüntetett fel.

A felperes a keresetében a jogviszony megszüntetésének jogellenességét, és az ahhoz fűződő jogkövetkezményként 12 havi átlagkereset megfizetésére kérte kötelezni az alpereseket 82.578 Ft/hó havi átlagkereset figyelembevételével. A felperes 2005. szeptember 1-jétől elmaradt munkabért, túlórára járó díjazást, délutáni és éjszakai műszakpótlékot igényelt. A felperes az I.r. és a II.r. alperest - mint az I.r. alperes munkáltató ügyvezetőjét - egyetemlegesen kérte marasztalni.

A munkaügyi bíróság az ítéletében megállapította, hogy munkaügyi perben peres fél a munkáltató és a munkavállaló lehet, ezért az ügyvezetővel szemben a pert a Pp. 130. § (1) bekezdésének g) pontjára utalással a Pp. 157. § a) pontja alapján megszüntette. Indokolása szerint jogi személy munkáltató képviselőjében eljárni jogosult ügyvezető igazgató munkaügyi perben félként nem állhat.

Az elsőfokú bíróság megállapította a munkaviszony megszüntetése jogellenességét, tekintettel arra, hogy a felek között a munkaviszony megszüntetésére vonatkozóan közös megegyezés megkötésére nem került sor, a munkaviszonyt megszüntető intézkedés írásbafoglalása nem történt meg, ezért az az Mt. 87. § (2) bekezdésébe ütközött. Az elsőfokú bíróság az Mt. 100. § (4) bekezdése alapján 4 havi átlagkeresetnek megfelelő összeg megtérítésére kötelezte az I.r. alperest a jogsértésre tekintettel. A bíróság az igazolt munkabér mértékét a 2005. január-február-március havi bérek és az Mt. 152. § (5) bekezdése alapján 57.000 forint átlagkeresetben állapította meg.

A munkaügyi bíróság elutasította a felperesnek az elmaradt munkabér megfizetésére irányuló kereseti kérelmét, mert a felperes saját nyilatkozata és az orvosi igazolás alapján tartósan beteg, ezért munkaviszonya fennállta alatt sem lett volna jogosult munkabérre.

Az elsőfokú bíróság részben megalapozottnak találta a felperes túlóra ellenértéke és műszakpótlékok iránti igényét, az elmaradt juttatásokat 57.000 forint havi átlagkereset alapulvételével számította ki. Nem fogadta el a felperesnek az 57.000 Ft/hó átlagkeresetet meghaladó összegre vonatkozó érvelését, miután a bérjegyzékeken, a bérkartonon, igazolásokon a minimálbér szerinti díjazás szerepelt. A felperes részére sz. koronában utalt összegek ennek nem feleltek ugyan meg, de az állított 70 szlovák

korona/órabér díjazást sem érték el, és erre adat sem merült fel. A felperes 2004. október 25-én írta alá a munkaszerződést, és 2005. november 27-én tévedés jogcímén támadta meg a munkaszerződésbe foglalt megállapodást, mely azonban elkésett. A felperesnek megállapítható perköltség körében a munkaügyi bíróság a felperes és képviselője megállapodásában szereplő díjazást mérsékelte, mert az abban foglalt összeg nem állt arányban a számított pertárgy értékkel, és a ténylegesen végzett ügyvédi tevékenységgel.

A peres felek fellebbezése folytán eljáró Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 1.Mf.20.651/2008/7. számú ítéletével a munkaügyi bíróság ítéletének fellebbezéssel nem támadott részét nem érintette, fellebbezett részét azzal a pontosítással hagyta helyben, hogy az azt meghaladó felperesi keresetet az I.r. alperessel szemben utasította el, és az I.r. alperest kötelezte az elsőfokú eljárás illeték megfizetésére. Arra is kötelezte az I.r. alperest, hogy fizessen meg a felperesnek tizenöt napon belül 28.500 forintot, míg a felperes ezt meghaladó felmentési időre járó átlagkereset, és végkielégítés megfizetése iránti keresetét az I.r. alperessel szemben elutasította. Kötelezte az I.r. alperest a felperes jogi képviselője részére 50.000 forint másodfokú perköltség, az állam javára 66.600 forint fellebbezési eljárás illeték megfizetésére.

A jogerős ítélet indokolása szerint a megyei bíróság a 4 havit meghaladó mértékű bért, a havi 57.000 forintot meghaladó 82.778 forint átlagkereset iránti felperesi követelést, és a megítéltet meghaladó mértékű túlóra ellenértéke, valamint műszakpótlék iránti igényt elutasító elsőfokú döntést, mint fellebbezéssel nem támadott ítéleti rendelkezéseket nem érintette.

A másodfokú bíróság helytállónak találta a munkaügyi bíróság rendelkezését, mellyel a II.r. alperessel szemben a pert megszüntette. Indokolása szerint a Pp. 349. § (3) bekezdése lehetőséget biztosít a munkavállaló és a munkáltató közötti munkaviszonnal közvetlen kapcsolatban lévő jogra alapított igény munkaügyi perben való érvényesíthetőségére, de e törvényi körbe nem tartozik bele a munkáltató és a vezető tisztségviselője közötti munkaviszonyból a vezető tisztségviselőnek a Ptk. 474-483. §-ain alapuló jogviszonya, ennél fogva a felperes a munkaviszonyból származó igényét a munkaügyi bíróság előtt a munkáltató megbízottjával szemben nem érvényesíthette.

Alaptalannak találta a megyei bíróság az I.r. alperes fellebbezését a munkaviszony megszüntetése körében. Érvelése szerint a munkáltató a felperes munkaviszonyát egyoldalúan kívánta megszüntetni, annak tárgyában azonban - az Mt. 193/I. § (1) bekezdésében foglaltak ellenére - nem közölt a felperessel írásba foglalt és indokolt intézkedést.

A felperest megillető elmaradt munkabér megtérítése körében hivatkozott arra, hogy a felperes maga adta elő, hogy munkavégzésre képtelen. 2005. május 2-ától már nem volt munkaképes egészségi állapotú, sem az elsőfokú, sem a másodfokú eljárásban nem tett

olyan, a korábbtól eltérő tényelődést, hogy egészségi állapotában változás következett volna be, így munkaképessé vált volna. Az Mt. 193/M. § (3) bekezdésében meghatározott elmaradt munkabér megfizetésének munkáltatói kötelezettsége azt hivatott biztosítani, hogy a munkáltató jogellenesnek minősült intézkedése következményeként a munkaképes munkavállalót ne érje hátrány. Munkavégzési kötelezettsége viszont csak a munkaképes munkavállalónak van. Keresőképtelen betegség esetén az Mt. 107. § c) pontja alapján a munkavállaló mentesül a munkavégzés kötelezettsége alól, ennek időtartamára nem illeti meg munkabér. Osztotta a megyei bíróság a munkaügyi bíróság jogkövetkeztetését a felperes túlóradíjazására, műszakpótlékokra irányuló keresete kapcsán.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint a munkaügyi bíróság helytállóan állapította meg az I.r. alperest terhelő perköltség összegét. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a felperes és a jogi képviselő megállapodása lényegesen magasabb perérték melletti eljárásra vonatkozott, a felperes csak részben bizonyult pernyertesnek, ezért az elsőfokú bíróság által helytállóan megjelölt jogszabály alapján helyes volt a mérséklés.

A másodfokú bíróság figyelemmel arra, hogy a felperes a fellebbezésében a keresetét felemelte a felmentési időre járó átlagkeresetre és végkielégítésre, részére - 57.000 Ft/hó alapulvételével - az Mt. 193/J. § (4) és (6) bekezdése alapján tizenöt napra 28.500 forint felmentési időre járó átlagkeresetet ítélt meg. A jogerős ítélet megállapította, hogy a felperes saját fellebbezése kapcsán pervesztes, az I.r. alperesi fellebbezés tekintetében pernyertes, így az I.r. alperes a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján pervesztességéhez igazodóan a felperes másodfokú képviseleti díjból álló arányos perköltsége megfizetésére köteles. Ennek összegét a megyei bíróság a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. §-ában írtak alkalmazásával állapította meg, értékelve a jogi képviselő másodfokú tárgyaláson való megjelenésében, írásbeli ellenkérelem benyújtásában megnyilvánuló tevékenységét, a megjelenés, és a beadványszerkesztés költségvonzatát.

A felperes felülvizsgálati kérelmében „a kereseti kérelmében foglaltaknak történő maradéktalan helytadást”, avagy az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására kötelezését kérte. Hivatkozása szerint az átlagkeresetének 57.000 Ft/hó összegben való megállapítása tényellenes. A saját nyilatkozatában is előadta, továbbá írásbeli tanúvallomásokkal is igazolta, hogy az átlagkeresete a 6,19 Ft/Skk (2004. október 25-én irányadó) árfolyam alapján is bizonyított, az alapbére 70 Skk/óra volt. E körben a bíróság bizonyítást nem folytatott le, az alperes általi, valótlan tartalmú iratokban foglalt közlést elfogadta, holott ezen iratok adattartalmáról a bíróság ítéletének indokolásában is megállapította, hogy a valósággal nem egyező.

A felülvizsgálati kérelem jogellenesnek találta az elmaradt munkabér követelésének elutasítását. Hivatkozott arra, hogy az Mt.

193/M. § (3) bekezdés rendelkezése értelmében meg kell téríteni a munkavállaló elmaradt munkabérét, egyéb járandóságát, és a felmerült kárát. Nem kell megtéríteni a munkabérnek, egyéb járandóságnak, illetve kárnak azt a részét, ami máshonnan megtérül, és e szabályozás még közvetetten sem érinti a munkavállaló munkavégzésre való alkalmatlanságát, avagy alkalmasságát mint feltételt. A máshonnan megtérült kifejezés utal az esetleges táppénz- folyósításra, de ezen esetben is csupán mint csökkentő tényező, azaz a törvényi szabályozás az egyenlő bánásmód elvére való figyelemmel a munkavállaló elmaradt munkabére, egyéb járandósága, a felmerült kára megtérítésére jogosult - figyelemmel a kettős megtérülés tilalmára.

A felperes sérelmezte a II.r. alperessel szembeni permegszüntetést. Érvelése szerint a Pp. 349. § rendelkezésére alapított indokolás téves. A II.r. alperes azon vitathatatlan „ténysorozattal” is elismerte a felelősségét az általa vezetett társaság kötelezettségeiért, hogy a saját magánbankszámlája terhére teljesítette 2004. és 2005. évben a felperes részére a részbeni munkabérek fizetési kötelezettségeit. Hivatkozása szerint az ítéletek indokolásában meghatározott bírói hatáskör hiánya ellentétes a Pp. 28. § rendelkezésével, ezért a II.r. alperessel szemben a hatáskör hiányára alapított megszüntető határozat jogsértő.

A felperes felülvizsgálati kérelmében a Pp. 155/A. § rendelkezései alapján az „Európai Unió Bíróságát” előzetes döntéshozatali eljárás keretei között kérte megkeresni annak eldöntésére, hogy ellentétes-e az egyenlő bánásmód követelményével azon megállapítás, mely szerint a munkáltatói jogellenes felmondás esetén a munkavállalót betegsége miatt elmaradt javadalmazás nem illeti meg, míg ugyanezen esetben az egészséges munkavállalót az elmaradt munkabére megilleti. Kérdésként merül fel, hogy a munkabér védelme értelmezhető-e szűken, azaz kizárólag az effektív munkával töltött időre járó bérezés védelmével azonos-e a jogi védelem területe, továbbá az esetleges munkára való egészségügyi alkalmatlanság esetében szerezhethet-e vagyoni előnyt a munkáltató ezen ok alapján oly módon, hogy a munkáltatói jogellenes felmondást követő időszakban szociális és más ellátásokra való jogosultságára történő hivatkozásával mentesüljön az egészséges munkavállaló részére megszabott kötelezettségek teljesítése alól.

A felperes felülvizsgálati kérelmében a Toldatban (megállapodásban) rögzítettetek szerinti munkadíj megfizetésére kérte az alperesek egyetemleges kötelezését. Álláspontja szerint a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés a) és b) pontjában foglalt rendelkezések a kérelmet alátámasztják, az ügyvédi munkadíj nem aránytalan.

Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelmet nem nyújtottak be.

A felülvizsgálati kérelem részben alapos.

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelem és csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között

vizsgálhatja felül a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján. A felperes felülvizsgálati kérelmében nem támadott jogerős ítéleti rendelkezéseket a Legfelsőbb Bíróság határozatával nem érinthette. Alaptalanul sérelmezte a felperes felülvizsgálati kérelmében az átlagkeresetének 57.000 Ft/hóban történt megállapítását. A felperes a munkaügyi bíróság ítéletét ebben a vonatkozásban elfogadta, az előterjesztett fellebbezésében az átlagkereset mértékét nem támadta. Az elsőfokú ítéletben a felperes javára megállapított túlmunka díj, és műszakpótlék díjazásának kiszámításának alapja a munkaügyi bíróság által megállapított 57.000 forint volt, mely számítás a felperes fellebbezéssel nem támadta, azt a pótlékok számítása körében elfogadta.

A jogerős ítélet ennek megfelelően jogszabálysértés nélkül a felperes részére járó felmentési átlagkereset összegét 57.000 forint alapulvételével határozta meg 28.500 forintban. Az irányadó átlagkereset összegére irányuló felülvizsgálati érvelést a Legfelsőbb Bíróság ezért nem vizsgálta [felperesi fellebbezés 2. oldal; Pp. 275. § (2) bekezdés, 253. § (3) bekezdés].

Az Mt. 107. § c) pontja alapján keresőképtelen betegség esetén a munkavállaló mentesül a munkavégzési kötelezettsége alól, erre a keresőképtelenség miatti munkavégzés alóli mentesülés időtartamára munkabér nem illeti meg. Helytállóan hivatkoztak arra az eljárt bíróságok, hogy a munkabér a munkaviszonyból származó munkavégzési kötelezettség teljesítésének ellentételezése, ami a munkavállaló tényleges munkavégzéséhez, tényleges munkavégzés hiányában a munkavállaló munkavégzésre alkalmas állapotához és külön törvényi vagy munkaszerződési felhatalmazáshoz kötötten illeti meg a munkavállalót.

Ettől eltérő az a kérdés - miként arra a felülvizsgálati kérelem helyesen hivatkozott -, hogy az Mt. 193/M. § (3) bekezdése értelmében a jogellenesség jogkövetkezményeként megítélt járandóságból levonásba kell helyezni a járandóságnak, illetve kárnak azt a részét, ami máshonnan megtérült.

Az ügyben tehát vizsgálendő volt, hogy a törvény alapján a felperes munkaviszonya megszűnése napjának minősülő időpontig (2008. június 10-ig a jogellenes intézkedéstől számítottan) az I.r. alperes munkáltató jogcímenként mikor, milyen összeget fizetett ki, és abból milyen jogcímen, milyen levonások történtek, továbbá a felperes milyen ellátásban (ellátásokban) részesült. Utóbbi körben figyelembe kell venni, hogy a keresőképtelenség (munkavégzésre képtelen állapot) nem azonos a táppénzre jogosultsággal. Erre vonatkozóan téves a felülvizsgálati kérelemnek az egyenlő bánásmód elvére utalása, mivel a törvény értelmében a keresőképtelenség időtartamára munkabérre a munkavállaló nem jogosult, etekintetben tehát a keresőképtelen személy a keresőképeshez nem viszonyítható (Esélytv. 8. §).

A kifejtettek miatt vizsgálendő, hogy a felperes a felülvizsgálati kérelemmel érintett igényelt időszakban meddig volt keresőképtelen. Erre vonatkozóan kétséget kizáró bizonyíték nem áll

rendelkezésre. A felperes - az alperes által nem cáfolt - nyilatkozata szerint az illetékes sz. kezelőorvos keresőképtelenséget igazoló iratát a „Sz. E.-n” leadta, amely szerv „hivatali úton küldi meg a m. egészségbiztosítónak az igazolást” (jegyzőkönyv, 4. oldal). Ezen bizonyítékok hiányában az alperes felülvizsgálati kérelemmel érintett időszakra vonatkozó (a jogerős ítélettel megállapított összegeken felüli) fizetési kötelezettsége nem állapítható meg. Ezért az új eljárásban a felek megfelelő tájékoztatása és a rájuk háruló bizonyítási teher alapján az említett bizonyítékok alapján lehet megalapozottan döntené [Pp. 206. § (1) bekezdés, 164. § (1) bekezdés]. Ennek függvényében - ugyancsak a bizonyítási teher szabályának megfelelő alkalmazásával - kerülhet sor annak tisztázására, hogy a felperes kitől, milyen jogcímen, és feltételekkel milyen ellátásban részesült, illetve van-e helye ezek levonásának (A felperes a saját előadása szerint Sz.-ben is kapott ellátást: jegyzőkönyv, 4. oldal 2. bekezdés vége; a ügyben csatolt 12. sorszámú irat mellékleteként az alperes a felperes részére „passzív táppénzt” fizetett; a csatolt sz. nyelvű igazolás hiteles fordítás hiányában nem értékelhető.). A kifejtettek miatt a felperes a felülvizsgálati kérelmében a másodfokú ítélettel elbíráltan felüli további járandóságok tekintetében helytállóan hivatkozott - tartalmilag - megalapozatlanságra.

Nem megalapozott a felperes felülvizsgálati érvelése, mely szerint a II.r. alperes elismerte a felelősségét az I.r. alperes kötelezettségeiért azzal, hogy a magánbankszámlájáról teljesített részbeni munkabért a felperes részére. Helytállóan fejtették ki az eljáró bíróságok, hogy a Pp. 349. § (3) bekezdése szerint a munkaviszonnyal közvetlen kapcsolatban lévő jogra alapított igény munkaügyi perben érvényesíthető, azonban e törvényi körbe nem tartozik a munkavállaló és a munkáltató vezető tisztségviselője közötti jogviszonyból származó igény. Helytálló az a következtetés, mely szerint a felperes a munkaviszonyból származó igényét a munkaügyi bíróság előtt a munkáltató ügyvezetőjével szemben nem érvényesíthette. A fentiek alapján megalapozott a II.r. alperessel szemben a Pp. 130. § (1) bekezdésének g) pontjára való utalással a Pp. 157. § a) pontja szerinti permegszüntetés.

A felperesi képviselőt megillető perköltség vonatkozásában az eljáró bíróságok a körülményeket összességében helytállóan értékelték (Pp.206.§), álláspontjukat részletesen indokolták a jogszabályok helyes megjelölésével (Pp.221.§). Ebből következően a felülvizsgálati kérelemben felhozottak a perköltség mértékének megállapítása körében jogszabálysértés megállapítására nem adtak módot.

A kifejtettekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletnek felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részét nem érintette, az elsőfokú bíróság ítéletének a II.r. alperessel szemben a pert megszüntető rendelkezését hatályában fenntartotta. Egyebekben - a munkaügyi bíróság ítéletének érintett részére is

kiterjedően - hatályon kívül helyezte, és a munkaügyi bíróságot e körben új eljárásra, és új határozat hozatalára utasította [Pp. 275. § (3) és (4) bekezdés].

A részítélettel elbírált kérelmek tekintetében a költségeket a felek maguk viselik [Pp. 81. § (1) bekezdés].

A hatályon kívül helyezett rendelkezésekre vonatkozóan a Legfelsőbb Bíróság a felperes felülvizsgálati eljárási költségét, és a felülvizsgálati eljárás illetékét megállapította [Pp. 275. § (5) bekezdés].

Budapest, 2010. január 6.

**Dr. Tallián Blanka s.k. a tanács elnöke, előadó bíró dr.Mészárosné
dr.Szabó Zsuzsanna s.k. bíró, dr. Zánthy János s.k. bíró
A kiadmány hitelével: Nné tisztviselő**